

SENTSIBILIZAZIO PROIEKTUA

2023 / 24

AGENDA 2030 eta

GARAPEN

IRAUNKORRERAKO

HELBURUAK

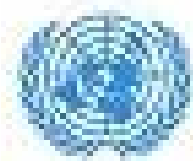

2015. urtean, NBEk (Nazio Batuen Erakundeak), beste erakunde batzuekin batera, **JARDUTEKO AGENDA BERRI** bat ezarri zuen, honako helburuekin:

1
POBREZIA
DESAGERRARAZI

2
PLANETA
BABESTEA

3
GUZTION
OPAROTASUNA
ZIURTATU

GARAPEN IRAUNKORRERAKO HELBURUAK

1 POBREZIA
DESAGERTZEA

2 GOSERIK
EZIZATEA

3 OSASUNA ETA
ONGIZATEA

4 KALITATE ONEKO
HEZKUNTZA

5 GENERO-
BERDINTASUNA

6 EDATERKO URA
ETA SANEAMENDUA

7 ENERGIA
ESKURAGARRIETA
EZ-KUTSATZALEA

8 LAN DUNA ETA
HAZKUNDE
EKONOMIKOA

9 INDUSTRIA,
BERRIKUNTZA ETA
AZPIEGITURA

10 DESBERDINTASUNAK
MURRIZTEA

11 HIRI ETA
KOMUNITATE
IRAUNKORRAK

12 ENDIZPEN ETA
KONTSUMO
ARDURATSUA

13 KLIMA BARESTOKO
EKINTZA

14 URETAKO
BIZITZA

15 LEHORREKO
BIZITZA

16 BAKEA, JUSTIZIA
ETA INSTITUZIO
SENDOAK

17 ITUNAK,
HELBURUAK
LORTZEKO

**GARAPEN
IRAUNKORRERAKO
HELBURUAK**

15 LEHORREKO BIZITZA

Ikasturte honetako sentsibilizazio-kanpainaren gai nagusia **biodibertsitatea** da, eta, beraz, **Garapen Iraunkorrerako 15. Helburua** landuko dugu.

GIH honen helburua **basoak** modu iraunkorrean kudeatzea, **desertifikazioaren** aurka borrokatzea, **lurren degradazioa** gelditzea eta inbertitzea eta **biodibertsitatearen galera** gelditzea da.

DIBERTSITATE BIOLOGIKOA

Funtsezkoa da gizakiaren biziraupenerako. Milioika pertsonari baliabideak ematen dizkie, eta gainera sendagai tradizional eta modernoetan iturri aberatsa da.

BASOAK

- **1.600 milioi pertsona inguru basoen menpe bizi dira**, eta horietatik 70 milioi indigenak dira.
- **Gure planetaren azaleraren ia %31 hartzen dute** eta **animalia, landare eta intsektuen lurreko espezie guztien %80** baino gehiago.
- 2010 eta 2015 artean, munduak **3,3 milioi hektarea baso** galdu zituen.
- **Landa-eremuko emakume txirotuak** baliabide komunak mende daude, eta hauen agortzeak **bereziki eragiten die.**

DESERTIFIKAZIOA

- **2.600 milioi pertsona nekazaritzaren mende daude**, baina behar duten luraren %52a kaltetua edo oso kaltetua izango da **lurzoruaren degradazioaren** ondorioz.
- Lehorteen eta desertifikazioaren ondorioz, **12 milioi hektarea galtzen dira urtero**, 23 hektarea minutuko.
- **Pobretutako pertsonen % 74ari zuzenean eragiten die luraren degradazioak** mundu mailan.

BIODIBERTSITATEA

- Ia **7.000 animalia eta landare espezie, legez kanpoko merkataritza** gisa, salatu ziren 120 herrialdetan.
- Ezagutzen diren 8.300 animalia-arrazetatik, **%8a desagertuta dago**, eta **%22a galtzeko arriskuan**.
- Gutxi gorabehera, garapen bidean dauden herrialdeetako landa-eremuetan bizi direnen %80a, **oinarrizko osasun-arretarako landareetan oinarritutako sendagai tradizionalen mende daude**.
- **Mikroorganismoak eta ornogabeak funtsezkoak dira ekosistemen funtzionamendurako**, baina haien ekarpenak ez dira oso ezagunak oraindik.

POZO COLORADO

(PARAGUAI)

El Chaco herriaren erdialdean, **San Isidro Labrador Eskola** dago. Bertan, inguruko nekazarien seme-alabek eskolara joateko aukera dute, bestela ezin izango lirateke joan.

PARAGUAIKO EGOERA

Kalkuluen arabera, Paraguain **19 milioi baso hektarea** daude. Baina 2001etik baso-soiltzeak baso guztien **1/4 baino gehiago galtzea** eragin du, eta 2000tik **baso-soiltze tasa handiena izan duen** Latinoamerikako bigarren herrialdea izan da.

Paraguain, lau ekoreskualde handi elkartzen dira, eta horien artean dago Chaco (lehorra eta hezea), herrialdea **flora- eta fauna-aniztasun biologiko handiko leku** bihurtuz.

Maila soziodemografikoan, **biztanleria gaztea da** hein handi batean, **baina ez kualifikatua**. 17 eta 29 urte bitarteko gazteen %57,8a ez dago inolako hezkuntza-programatan, eta horrek zaildu egiten du haien garapena eta lan-munduan sartzea.

CHACO PARAGUAIARRA

Hego Amerikako bigarren basorik handiena da, eta munduko **baso-soiltze tropikalaren tasarik altuenetako** bat du, batez ere haragiaren eta esnearen industriak eragindakoa.

Honen ondorioz, bertan bizi diren **indigena asko bota egiten** dituzte lur horiek ustiatzeko. Aldi berean, tximinoek, karraskariak, narrastiek (anakonda, jakare beltza, etab.) eta ugaztun handiek (jaguarra, Chacoko pecarana, etab.) osatutako **bizitza basatia mehatxupean dago**, eta batzuetan galtzeko arriskuan.

2001ean eremu babestu izendatu bazuten ere, **garapen iraunkorreko politika publikoak ez dira nahikoak biodibertsitatea kontserbatzeko.**

SAN ISIDRO LABRADOR ESKOLA

Proiektutik hurbilen dagoen El Chaco eskualdeak **klima lehorra du**; gainera, **hiri handietatik isolatuta dago, eta zerbitzu publiko oso gutxi daude.**

Batez ere, **abeltzaintza- eta esne-jabetza** erraldoietan dago banatuta. Bertako nekazarien zati handi batek lan egiten du bertan, eta etxaldeetan bizi dira familiekin, baina **seme-alabek ez dute gertuko eskolarik.**

Haur horiei **hezkuntza emateko beharretik abiatuta, La Sallek kudeatzen duen San Isidro Labrador Hezkuntza Erakundea** sortu zen, Chaco erdigunean.

Duela zenbait urtetatik, **ingurumen-eskolarako proiektu bat ezartzen ari dira**, ingurumena zaintzeko eta bizikaltatea hobetzeko, bizigarritasunean eta balioetan oinarritutako hezkuntzan hartzen duen ekologia integral batetik abiatuta. Zentroan biodibertsitateari buruz egiten diren jarduerak honako hauek dira:

Animaliak zaintzea eta mantentzea

- Baserrikoak: behiak, txerriak, ardiak eta oiloak, osasun-zaintza egokiarekin.
- Autoktonoak: hegaztiak (labezaina, birigarroa, arotz-txoria, loroak, etab.), sugedorriak, jakareak, azeriak, karpintxoak... eskolan babestuta daude eta ezin dira ehizatu.
- Erlezaintza: erleen erlauntzak zaintzea.

Landareak, baratzeak eta inguruko basoak zaintzea

Lorategiak eta baratzea zaintzeko guneak sortzea.
Basoko lurzorua garbitu eta mantentzea, zuhaitzak inautzea, alanbreak berritzea eta suebakiak eraikitzea.

Patioak eta inguruak basoberritzea

Zuhaitzak landatzea eta haztegi bat ezartzea baso-landareak ekoizteko, familientzat.

Uraren zaintza

Euri-ura bildu eta edangarri bihurtzeko sistema hobetzea.
Uraren erabilera arrazionalari buruzko kontzientziazioa.

Hondakinak zaintzea

Hondakinen kudeaketa egokiari eta ondorengo berrerabilpenari buruz kontzientziaztea.

ONURADUNAK

6 eta 17 urte bitarteko 300 ikasle inguru.

300 pertsona horietaz gain, zonalde horietan lan egiten duten **familiak** ere onuradun izango dira. Familia ugariak izaten dira eta baliabide mugatuak dituzte.

Azkenik, bertan bizi diren **irakasleak** ere onuradun izango dira, bertan bizi baitira familiekin batera.

AURREKONTUA

- Zentroaren urteko funtzionamenduari laguntzea, azpiegiturak kudeatzea eta mantentzea, haurrak elikatzea eta ingurumena zaintzea.

GUZTIRA: 10.000€

**TOKI XUME ASKOTAN
JENDE XUME ASKOK
GAUZA XUME ASKO EGINEZ,
MUNDUA ALDA DEZAKETE.**

iESKERRIK ASKO!

